

Levensmoeheid en doodswens

1 april 2024

© Tijdschrift voor Geneeskunde en Gezondheidszorg

Wat is correct met betrekking tot levensmoeheid?

- a. Volgens een Duitse studie heeft 25% van de 75-plussers last van levensmoeheid.
- b. Het is een begrip met een eenduidige definitie.
- c. Levensmoeheid zorgt steeds voor een doodswens.
- d. **Levensmoeheid komt voort uit (een combinatie van) medische en/of niet-medische factoren.**

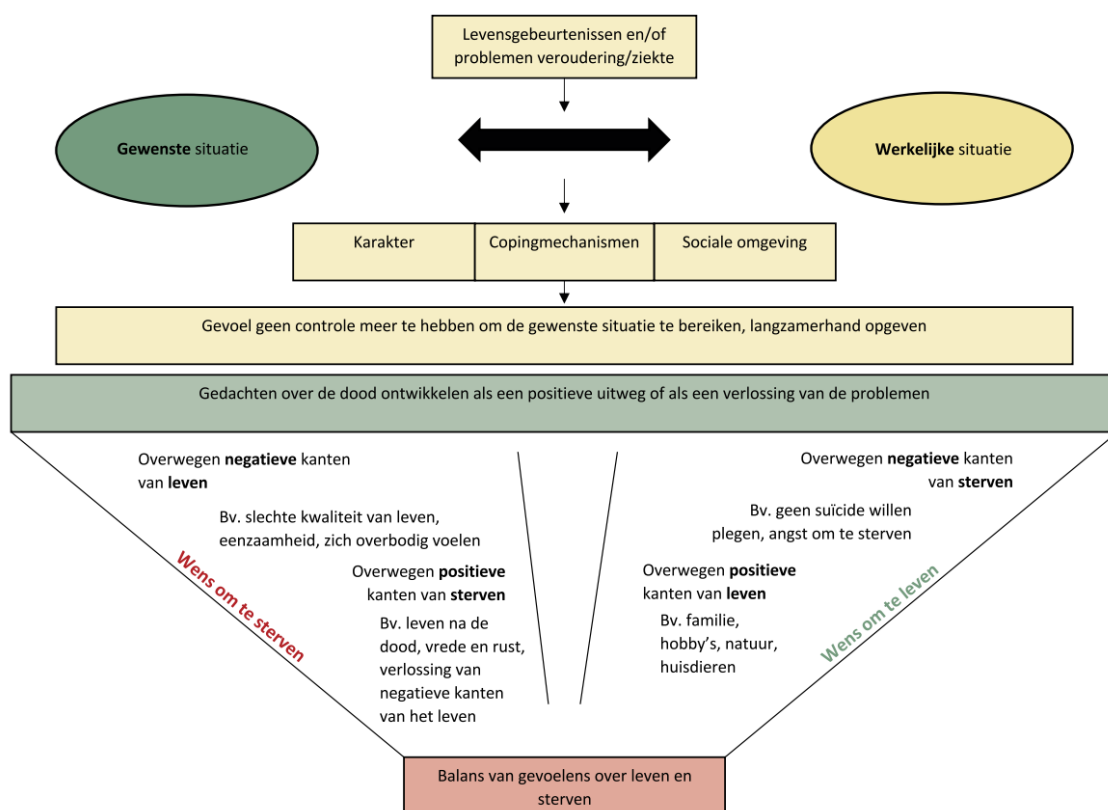
Een groot deel van de 75-plussers ervaart een hoog niveau van welbevinden, terwijl een ander deel de zin van het leven niet meer ziet en levensmoe is. Volgens een Duitse studie gaat het over 14,7% van de 75-plussers. Levensmoeheid is een begrip met verschillende definities. In Vlaanderen hanteert men de definitie zoals geformuleerd door Evelien Delbeke: “psychisch lijden van een persoon die door (een combinatie van) medische en/of niet-medische factoren geen of slechts gebrekkige levenskwaliteit (meer) ervaart en als gevolg daarvan de dood boven het leven verkiest”.

Volgens deze definitie is lijden een kenmerk van levensmoeheid en kan men zich al dan niet afvragen of levensmoeheid een indicatie is voor euthanasie. Om deze vraag te kunnen beantwoorden, is het belangrijk om te achterhalen wat er aan de oorsprong ligt van levensmoeheid. Levensmoeheid komt almaar vaker voor. Ook het actuele debat rond levensbeeindiging maakt dat levensmoeheid voor iedere zorgverlener een relevant topic is.

Uit de literatuur blijkt dat het verlies van naasten, maar ook het verlies van zelfredzaamheid en autonomie de vitale reserves doen afnemen, met als gevolg een toegenomen kwetsbaarheid ('frailty'). Daarnaast vormt het verlies van waardigheid en verantwoordelijkheid een bedreiging voor de oudere als individu. De controle over het eigen leven lijkt verloren. Dit gevoel van controleverlies hangt af van het karakter, de sociale omgeving en de copingmechanismen van de persoon. Hoe levensmoeheid kan ontstaan, wordt hieronder schematisch

weergegeven. Men ziet dat de combinatie van ervaringen, karaktereigenschappen en copingmechanismen aan de basis ligt van een onaanvaardbare en schijnbaar onomkeerbare situatie, waardoor er een doodswens ontstaat. Door te kiezen voor de dood, tracht de persoon de verloren controle te herwinnen.

Een doodswens is een verlangen naar de dood of een gebrek aan wil om te leven. Er wordt dan een balans opgemaakt van de redenen om te sterven en de redenen om te blijven leven. De prevalentie van een doodswens in de leeftijdscategorie 75-plus varieert tussen 5% en 10%. Nochtans zijn zij niet meteen van plan om hun leven in de nabije toekomst te beëindigen. Over de prevalentie van een doodswens bij patiënten met levensmoeheid zijn geen cijfers bekend. Patiënten die levensmoe zijn, zien geen uitweg voor de situatie waarin zij zitten. Zij lijden niet aan de doodswens, maar wel aan het achterliggende probleem, dat onomkeerbaar wordt geacht.

Framework voor het ontwikkelen van een doodswens.

Meer weten over dit onderwerp?

Bekijk dan de oorspronkelijke bijdrage in TvGG:

[Levensmoeheid bij patiënten: een exploratie bij huisartsen](#)

Auteur(s): C. DAELEMAN

DOI: 10.2143/TVG.76.03.2003005

Deze publicatie bevat illustraties, foto's, afbeeldingen, lay-out van documenten, grafische ontwerpen, tekst, lettertypen en andere informatie (hierna "Inhoud" genoemd). Deze publicatie en alle Inhoud zijn het auteursrechtelijk eigendom van Tijdschrift voor Geneeskunde vzw. Alle rechten op deze Inhoud zijn wereldwijd voorbehouden. Het is strikt verboden de Inhoud of een deel daarvan te behouden, kopiëren, distribueren, publiceren, of gebruiken zonder voorafgaande en uitdrukkelijke toestemming van Tijdschrift voor Geneeskunde vzw.